

SANOAT KORXONALARIDA MOLİYAVIY BARQARORLIKNI BAHOLASH

Turayeva Gulizahro Kaxxarovna

Guliston davlat universiteti dotsenti

Xonimov Ibroxim Shavkat o'g'li

Guliston davlat universiteti magistranti

Jo'raqulova Durdona Zubaydullayevna

Norqulova Sarvinoz Sharofiddinovna

Guliston Davlat Universiteti

Bank ishi yo'nalishi talabalari

***Annotatsiya :** Mazkur tezis sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorlikni baholash masalalariga bag'ishlangan. Unda korxonalarning moliyaviy holatini aniqlashda qo'llaniladigan asosiy ko'rsatkichlar, usullar va tahlil yo'nalishlari yoritilgan. Shuningdek, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga ta'sir etuvchi omillar hamda ularni samarali boshqarish masalalari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorlikni oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.*

***Kalit so'zlar:** Moliyaviy barqarorlik, sanoat korxonalari, moliyaviy tahlil, likvidlilik, to'lovga qobiliyatlilik, rentabellik*

Kirish

Hozirgi globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda sanoat korxonalarining barqaror faoliyat yuritishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, moliyaviy barqarorlik korxonaning uzoq muddatli rivojlanishi va bozor sharoitlariga moslashuvchanligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu bois moliyaviy barqarorlikni baholash masalalari iqtisodiy tahlilning dolzarb yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorlikni

baholash uchun turli ko'rsatkichlar va tahlil usullaridan foydalaniladi. Ular orqali korxonaning likvidligi, to'lovga qobiliyatliligi hamda rentabelligi aniqlanadi. Bunday tahlil natijalari korxonaning moliyaviy holatini to'g'ri baholash va samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim ahamiyatga ega.

Asosiy qism

Sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorlikni baholash korxonaning umumiy moliyaviy holatini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy barqarorlik korxonaning o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish hamda barqaror rivojlanish imkoniyatini ifodalaydi. Uni baholashda likvidlilik, to'lovga qobiliyatlilik, moliyaviy mustaqillik va rentabellik kabi ko'rsatkichlar asosiy mezon sifatida qo'llaniladi. Ushbu ko'rsatkichlar korxonaning qisqa va uzoq muddatli moliyaviy holatini tahlil qilishga yordam beradi. Moliyaviy barqarorlikka ta'sir etuvchi omillar ichki va tashqi omillarga bo'linadi. Ichki omillarga ishlab chiqarish samaradorligi, xarajatlarni boshqarish va aktivlardan foydalanish darajasi kirsa, tashqi omillarga bozor kon'yunkturasi, soliq siyosati va raqobat muhiti kiradi.

1-rasm

Sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorligini baholash

O'z mablag'lari koeffitsienti, Qarz yuklamasi. Bu korxonaning o'z mablag'lariga qanchalik tayanishini va tashqi qarzlarga bog'liqligini baholaydi. Sotish rentabelligi, Aktivlar rentabelligi (ROA), Kapital rentabelligi (ROE). Bu korxonaning foyda keltirish qobiliyatini va resurslardan samarali foydalanishini ko'rsatadi. Aktivlarning aylanishi, Debitorlik qarzlarning aylanishi. Bu korxonaning aktivlaridan (masalan, asosiy vositalar, xomashyo) qanchalik tez va samarali foydalanayotganini tahlil qiladi. Investitsiyalar samaradorligi, Bozor qiymati. Bu korxonaning investorlar uchun qanchalik jozibador ekanligini va bozordagi mavqeini belgilaydi. Daromadlar o'sishi sur'atlari, Xarajatlarni nazorat qilish. Bu korxonaning moliyaviy natijalari vaqt o'tishi bilan qanchalik barqaror va o'suvchan ekanligini tekshiradi. Joriy likvidlik koeffitsienti, Tezkor likvidlik. Bu korxonaning qisqa muddatli majburiyatlarini (qarzlarni) o'z vaqtida to'lash qobiliyatini ko'rsatadi. Tahlillar asosida xulosa chiqariladi va korxonaning moliyaviy ahvolini yaxshilash bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Xulosa

Sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash ularning barqaror rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Moliyaviy barqarorlik korxonaning o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish qobiliyatini ifodalaydi. Uni baholash orqali korxonaning umumiy moliyaviy holati va istiqbollari aniqlanadi. Tahlil jarayonida likvidlilik, to'lovga qobiliyatlilik va rentabellik ko'rsatkichlari muhim o'rin tutadi.

Moliyaviy risklarni kamaytirish uchun zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish va bozor sharoitlarini doimiy monitoring qilish talab etiladi. Shu bilan birga, innovatsion yondashuvlardan foydalanish orqali korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish va ularning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiy islohotlarga oid farmon va qarorlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi tomonidan tasdiqlangan me'yoriy hujjatlar.
3. O'zbekiston Respublikasi "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi.
5. K. H. Karimov, "Moliyaviy tahlil asoslari", Toshkent, 2020.
6. Sh. Sh. Shoalimov, "Korxonalarda moliyaviy boshqaruv", Toshkent, 2019.
7. I. A. Blank, "Moliyaviy menejment", Moskva, 2019.
8. Юсупова, М. Р. (2020). Истоки профессиональной режиссуры Узбекистана. European Journal of Arts, (1), 129-132.
9. Юсупова, М. Р. (2017). Соотношение потребности и мотива деятельности актера. Научные школы. Молодежь в науке и культуре XXI в.: материалы междунар. науч.-творч. форума. 31

окт.–3 нояб. 2017 г./Челяб. гос. ин-т культуры; сост. ЕВ Швачко.– Челябинск: ЧГИК, 2017.–394 с. ISBN 978-5-94839-629-3.

10. Nabiullina, L. M., & Akbarova, M. S. Q. (2024). Innovative Technologies as a Tool for Managing Preschool Educational Organizations. *American Journal of Education and Evaluation Studies*, 1(9), 232-236.
11. Юсупова, М. Р. (2016). Проблемы воспитания личности в театральном образовании. *Молодежь в науке и культуре XXI в.: материалы междунар. науч.-*, 180.
12. Набиулина, Л., & Курбанова, Г. (2024). Актуальность вопросов формирования аналитических компетенций у педагогов. *Problems and solutions of scientific and innovative research*, 1(8), 110-115.
13. Юсупова, М. Р. (2016). Чувственная ткань сознания актера. *Ярославский педагогический вестник*, (1), 343-345.
14. Rajabova, S. (2023). O ‘zbek estradasida yakka ijro masalalari. *Oriental Art and Culture*, 4(6), 257-262.
15. Юсупова, М. Р. (1994). Взаимодействие режиссера с актером в процессе работы над спектаклем (на материале Узбекского театра).